

מסורת הש"ס

א) צ"מ נב. ע"ש,
ב) גר הרמב"ם בקדושת,
ג) ס"ח דמניח ועיין רש"ל,
ד) מהרנ"ש מ"י, (ס) פאה
פ"צ [מ"א] צ"ב נה. מנחות
ע"א: ת"כ פ' קדושים,
ו) ג"א עליו, (ז) בסי"א:
בתנתינא, (ח) ווע' תוספות
חולין נד : ד"ה כסלע',

תורה אור השלם

- ו'בקעו שלשת הגברים במחנה פלשתים וישאבו מים מבאר בית לחם אשר בשער וישאו ויבאו אל דוד ולא אבה לשתותם וישך אתם לין;

שמואל ב כג טז

מוסף רש"י

ואלו מפסיקין לפאה. לתת שתי פאות (מנחות ש"א). הנחל. כגון מל אינן אשר לא יעבד ט ולא חרע, קרקע קשה מלא לזירות ואנשים שאין ראו לחריעה (ושב"ם ב"ב נה), והשלולית. קבוצת מי גשמים (שם) ואם יש שם זריעה מכאן ומכאן עומן פאה לכל אחד ואחד, דהייא שלולית מפסקא להו (מנחות ש"א), ודרך הרבים. ט"ז אמה (שם).

ה"ג קראי למה לי ולא גרסינן תרי: מכדי גמרא שלנו ליה. לא נזכך אלא ללמוד הלכה כמו ששלחו לו ומאי ולא אזה: דענד לשם שמים. כיון דליכא איסורא גבי איניש דעלמא: מתננ' ודך הרבים. י"ו אמות מעגלות דדגלי מדכר ילפינן במסכת שבת (ד' טז.). **גב' תנא דידן קא חשיב מלמעלה למטה שש אמות או חמש אמות או ד' אמות פטור.** דס"ל עד ועד בכלל: ותנא ברא קחשיב מלמטה למעלה שמי אמות או שלש אמות חייב. וד' אמות פטור דס"ל עד ולא עד בכלל. וכולן שוין בד' אמות דפטור לתנא דידן עד ועד בכלל לתנא ברא עד ולא עד בכלל: ואפילו נשזה קוים. אפילו היטה שדה שקופאת ^ו[לשם] האור מעל לגדר מלאה קוים שנות האש לבער זה ולדלג פטור: לא שנו. דפטור: אלא בקולתא.

אש שקולת מתמר ועולה למעלה: **אבל נכפפת.** שהרוח מטה אותה וכופה לזדדין ומפסיק השלשבת ודולגת לשון מורי. לישנא אחרינא נכפפת אש נמוכה הולכת ונסרכת בעצים ובקסמים שעל גבי קרקע הלכך אפילו עברה דרך רה"ר רחב מאד חייב: **נמה דברים אמורים.** דאש עברה דרך רה"ר פטור: **שוליים.** לקמיה מפרש: ר"א. במתניתין^(ז) [פ"ג]: **אריסא דדלא.** יאור קטן שדולין ממנו ומשקין שדות: **מאן דאמר נהר ממש אע"ג דליס ביה מיא.** דהואיל ורחב הוא כדרך הרבים: **מפסיקין לפאה.** להניח פאה מכל אחד ואחד: **הנחל** שדה מכאן ושדה מכאן ונחל עמוק באמצע חייב להניח פאה מכל אחד ואחד: **דרך היחיד.** ארבע אמות: **שולין.** מתקבצין כמו מן השלל של ציאים (בבא דף טז.). דבר אחר לשון שלל ומלקוח (בבבבא דף טז) דבר המקובץ: **שמתקם שלל** לאגפיה. שמשקין אותן ממנה והן עושין פירות: באגמי

או נהר: רב אמר נהר ממש ושמואל אמר אריתא דדלאי מ"ד נהר ממש אע"ג דליכא מיא ומו"ד אריתא דדלאי אי אית ביה מיא אין אבל לית ביה מיא לא תנן התם ^ודואלו מפסיקין לפאה הנחל והשלולית ה"דררך היחיד ודרך הרבים מאי שלולית אמר רב יהודה אמר שמואל מקום שמי גשמים שוללין שם רב ביבי א"ר יוחנן אמת המים שמחלקת שלל לאגפיה מאן דאמר מקום שמי גשמים שוללין שם כ"ש אמת המים ומאן דאמר אמת המים אבל מקום שמי גשמים שוללין שם לא מפסקי דהנהו באגמי

דברייתא מלמטה למעלה קא חשיב דבעינן אחר לא מיפרש אלא עד ולא עד בכלל דככל מקום ד' אמות כלמעלה מד' אמות ובמתניתין לא קתני עד דבארבע אמות פטור ואפילו קתני במתניתין עד כמו דבירייתא אין שייך להקשות דפשיטא דמתניתין לא מיפרשא אלא מלמעלה למטה ובירייתא לא מיפרשא אלא מלמטה למעלה אבל אי במתניתין קתני עד ובירייתא לא קתני עד אז שייך למפרך שפיר אי נמי בשניהם אין עד שייך למפרך שפיר דמתניתין קתני בד' אמות פטור ובירייתא קתני חייב וא"ת אי בשניהם אין עד אמאי אנטריך לשנויי מתניתין מלמעלה למטה ובירייתא מלמטה למעלה לימא מתניתין ד' אמות דוקא בלא עד ובירייתא מיפרשא בעד וי"ל דכיון דלא קתני עד לא כאן ולא כאן סברא הוא דכי היכי דהך מיפרשא בעד הך נמי מיפרשא בעד^ה:

לא שנו אלא בקי"וחדת. אגדר קאי וגרס אכל נכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך בגובה ולפי הספרים דגרסי מאה מיל צ"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא בסמוך מייתי משנה דדרך הרצים ואמרינן עלה מאן תנא משמע דעד השתא לא איירי זה אע"ג דבירייתא דמניא כוותיה גרס מיל דברוחז איירי ולא בגובה כדקתני ועצים מניוין לה מ"מ שפיר קאמר תניא כוותיה דבירייתא מוקמה למתניתין בקולתא: **דרך הרבים מאן תנא** רבי אריעזר היא. אמתניתין קאי והוי סתם ואח"כ מחלוקת: **מאן דאמר נהר ממש אע"ג דלית ביה מיא.** ואע"ג דנרשות הרבים בעי ט"ז אמות הכא סגי בזה' אמות מתוך שהנהר עמוק וגם יש בו קרירות מים שעוצרים בו תמיד: **אלו מפסיקין לפאה** בו'. במסכת פאה (פ"ב מ"א) גרס בסדר המשנה דרך היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש בירושלמי דמשום סיפא אינטריך למיתני דקתני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן דקמ"ל דאפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאילנות ועוד [קא] חשיב שם שציל היחיד ושציל הרצים הקבוע צימות החמה וצימות הגשמים והשתא שציל היחיד אינטריך לאשמועינן דאע"פ שהוא קטן מדרך מפסיק מאחר שהוא קבוע ודרך היחיד אינטריך דס"ד כיון שאין קבוע לא מפסיק אע"פ שהוא רחב ושציל הרבים אינטריך דס"ד אמינא דשציל היחיד הוא דבעינן קבוע צימות החמה וצימות הגשמים אכל שציל הרצים אע"פ שאין קבוע צימות הגשמים מפסיק קא משמע לן:

שמחלקת שלל לאגפיה. כשגדלה האמה מתמלאה מים צורות שיחין ומערות שסביבותיה שמשקין בהם השדות:

הכונם פרק ששי בבא קמא

סא.

ה"ג אלא אמא למאן דאמר טמון באש תרתי קראי למה ל". אכל הא לא בעי דלמה לי כלל קראי דחד קרא אנטריך לכל הפחות משום בעיא דטמון והא דכתיב ויזילה לר"י הזילה שלא הניח לשרוף כדי שלא יתחייב בטמון ולרצנן שהציל את המזיק שלא נתחייב לשלם אבל תרי קראי למה לי דלמ"ד לאחלופי אע"פ שאם לא היו עדשים היו צריכים לישאל אם מותר ליטול שעורים על מנת לשלם דמים מ"מ הזכיר עדשים לפי שהיו מזומנים שם והיו רוצים לפרעם תחמיהן ולמ"ד להציל עלמנו בממון חזירו מיבעיא ליה בשעורין דלא חשיבי כל כך ובעדשים דחשיבי טובא אלא למ"ד טמון תרייהו למה לי ובקונטרס גרס קראי למה לי: **מאי ולא אבה** דוד לשתותם. הוה מצי למימר אחד מהנך דמיבעיא ליה עס טמון אלא משמע ליה דאכל מילתא דאיבעיא ליה קאי ומכאן קשה לפי פירוש הקונטרס דמעשה צא לפניו ששרפו אנשיו גדיש והיו זה כלים טמונים דלפירושו הוה ליה למימר שלא אזה דוד לשתות היינו שלא רצה להפטר מחמת שהוא מלך:

עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות. בגמרא מפרש ארבע אמות משפת קוים ולמעלה ונראה לר"י דאיירי שאין הגדר גבוה מן השלשבת שאם היה גבוה יותר מאי קמפליג בין קולתא לנכפפת מה לי זה ומה לי זה כיון שהגדר גבוה מן השלשבת מה יכולה להזיק אלא ודאי צאין גבוה מן השלשבת איירי ומיהו צאין עצי הדליקה גבוהין מן הגדר איירי שאם היו גבוהין מן הגדר מה מועיל שהגדר גבוה מן הקוים הרי הוא כאילו הייתה המדורה על הגדר אלא כשעצי הדליקה שוים לגדר איירי או נמוכים מן הגדר ועוד נראה דגבוה ד' אמות דקתני אע"י הדליקה קאי שהגדר גבוה מעצי הדליקה ארבע אמות ורב פפא צא להוסיף בגמ' שמשפת קוים ולמעלה נמי בעינן ארבע אמות אכל פשיטא דמתניתין אע"י הדליקה קאי ולשון עבר לא שייך אם לא היה הגדר גבוה מעצי הדליקה אע"פ שהשלשבת עולה למעלה מן הגדר:

והתניא עברה גדר בו'. אומר ר"י דאי גרסי' דבירייתא

עד ובמתניתין לא גרסינן עד לא ניחא דלא שייך למפרך כלל דפשיטא דאמות כלמעלה מד' אמות ובמתניתין לא קתני עד דבארבע אמות פטור ואפילו קתני במתניתין עד כמו דבירייתא אין שייך להקשות דפשיטא דמתניתין לא מיפרשא אלא מלמעלה למטה ובירייתא לא מיפרשא אלא מלמטה למעלה אבל אי במתניתין קתני עד ובירייתא לא קתני עד אז שייך למפרך שפיר אי נמי בשניהם אין עד שייך למפרך שפיר דמתניתין קתני בד' אמות פטור ובירייתא קתני חייב וא"ת אי בשניהם אין עד אמאי אנטריך לשנויי מתניתין מלמעלה למטה ובירייתא מלמטה למעלה לימא מתניתין ד' אמות דוקא בלא עד ובירייתא מיפרשא בעד וי"ל דכיון דלא קתני עד לא כאן ולא כאן סברא הוא דכי היכי דהך מיפרשא בעד הך נמי מיפרשא בעד^ה:

לא שנו אלא בקי"וחדת. אגדר קאי וגרס אכל נכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך בגובה ולפי הספרים דגרסי מאה מיל צ"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא בסמוך מייתי משנה דדרך הרצים ואמרינן עלה מאן תנא משמע דעד השתא לא איירי זה אע"ג דבירייתא דמניא כוותיה גרס מיל דברוחז איירי ולא בגובה כדקתני ועצים מניוין לה מ"מ שפיר קאמר תניא כוותיה דבירייתא מוקמה למתניתין בקולתא: **דרך הרבים מאן תנא** רבי אריעזר היא. אמתניתין קאי והוי סתם ואח"כ מחלוקת: **מאן דאמר נהר ממש אע"ג דלית ביה מיא.** ואע"ג דנרשות הרבים בעי ט"ז אמות הכא סגי בזה' אמות מתוך שהנהר עמוק וגם יש בו קרירות מים שעוצרים בו תמיד: **אלו מפסיקין לפאה** בו'. במסכת פאה (פ"ב מ"א) גרס בסדר המשנה דרך היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש בירושלמי דמשום סיפא אינטריך למיתני דקתני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן דקמ"ל דאפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאילנות ועוד [קא] חשיב שם שציל היחיד ושציל הרצים הקבוע צימות החמה וצימות הגשמים והשתא שציל היחיד אינטריך לאשמועינן דאע"פ שהוא קטן מדרך מפסיק מאחר שהוא קבוע ודרך היחיד אינטריך דס"ד כיון שאין קבוע לא מפסיק אע"פ שהוא רחב ושציל הרבים אינטריך דס"ד אמינא דשציל היחיד הוא דבעינן קבוע צימות החמה וצימות הגשמים אכל שציל הרצים אע"פ שאין קבוע צימות הגשמים מפסיק קא משמע לן:

שמחלקת שלל לאגפיה. כשגדלה האמה מתמלאה מים צורות שיחין ומערות שסביבותיה שמשקין בהם השדות:

עין משפט ונר מצוה

נו א מיי' פ"ד מהלכות מקי טמון הלכה ג סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' תת סעי' ג ד':

נו ב מיי' שם וגרס בקדושת עינין צמ"מ טור ש"ע שם סעיף ה':
נח ג מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף ד':
נב ד מיי' פ"ג מהל' מתנות עניים הל' ב:

ס ה מיי' שם הלכה ג:

רבינו הגנאל

אמר רב פפא משפת הקוצים ולמעלה. פירוש, משפת קוצים ולמעלה בעינן גדר ארבע אמות, כך פרי"ח דצ"ל. אמר רב לא שנו אלא בקדוחת אלא בנכפפת. פי' כגון אש נוקבת ושורפת מלשון קדוהת באפי. אבל אם היא נכפפת, כמו קופפת, יש ששונן קולחות, ופי' עומדה כמו קלח של כורב, נכפפת והולכת ובאה. דרך הרבים. מאן תנא דאמר פטור, אמר רבא ו' אליעזר היא דתנן במתני' ו' אליעזר אומר שש עשרה אמות כדרך רשות הרבים. שש עשרה אמה כדרך הרבים שידליק האש באמצעו פטור, הנה יבוא לו שמונה אמות מזה הצד ושמונה אמות מזה הצד כשעור הולכת ברייתא. ויש אומרים מאן תנא דתניא אם יפסיק דרך הרבים פטור, ואמר רבא ו' אליעזר היא דתני שש עשרה אמה כדרך הרבים. מאי שלולית אמר רב יהודה אמר שמואל מקום שמימי גשמים שוללין. פי' יורדין ונקיין מלשון כי ישל ויתך וכתובי וגם שול תשול לה. ור' יוחנן אמר אמת המים המחלקת שלל לאגפיה, פי' כשתמלא אמת המים מתמלאין גדוותיה סביבותיה. אבל מי גשמים לא מפסקי. ונהו